

SZEGEDI NAPLÓ

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IRODALMI NAPILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 14 fnt — kr. Negyedévre 3 fnt 50 kr.
Félévre 7 fnt — kr. Egy hónapra 1 fnt 20 kr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Iskola-utca, Pfann-féle ház, 21. sz.
Bérmentetlen levelek csak ismert kéztől fogadtnak el.

HIRDETÉSEKET

és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal
méréselt árjegyzék szerint számít.

Neveltséges szerep.

Szeged, okt. 10.

Szerények vagyunk a végtelenségig, mikor a közös hadügyminiszter „trónja” előtt állunk. Ez a nagyhatalom úgy megvetette már a lábát huszonöt esztendő óta, hogy nem meri vele szemben az akaratát érvényesíteni senki, aki polgári ruhában jár, há miniszter, ha törvényhozó és amit kérnek ezek a kegyelmes és nagyságos urak, azt sem kérik egészen, és annak a teljesítésére sem ügyelnek, holott követelni volna joguk és felelősségre vonni azt, aki határozatuk ellen vét.

Szánalmas, megbotránkoztató benyomást tett a delegációk magyar hadügyi albizottságának tanácskozása, ahol ime, már az országos bizottság második lényeges és nagy horderejű határozatáról derül ki, hogy a közös hadügyminiszter egyszerűen nem hajtotta, nem hajtja végre, mert nem teszi neki, mert nem akarja, mert nem függ a delegációtól és mert annál szilárdabb az állása, minél alaposabban le tudja főzni a törvényhozó urakat, akik komoly, nagy képpel tanácskoznak és döntenek — a papíron.

Gyönyörű egy intézmény az a delegáció, az már bizonyos. Arra való, hogy egy tömeg képviselő összedugja a fejét, meghallgassa, mit akar Bécsben a közös kormány és hogy azt teljesítse ellentmondás nélkül. Mert mihielyt okoskodni kezd a delegáció, az egyenruhás had összeráncolja a homlokát és ráüt az európai békekardra, amely többbe kerül a nemzetnek már eddig is három háborunál. És mihielyt a delegátusok meg nem elégszenek azzal, hogy a nemzet áldozatokat hozhat a hadseregnek, hanem azok fejében engedményeket kérnek, azt felelik rá Bécsből, hogy az országos bizottság hivatása csak a milliók megszavazására szorítkozik, a többihez pedig semmi köze.

És tulajdonképp tán jobb volt, amíg teljes őszinteséggel ilyen módon utasították vissza a magyar kívánságokat. Mert még ennél is megalázóbb az újabb, az udvarias, a sima gyakorlat, mely abból áll, hogy a magyar delegációnak meghallgatják, sőt meg is szavaztatják az óhajlásait, de nem hajtják végre a hozott határozatokat, hanem évről-évre más kifogásokkal állanak elő, vagy ami még sértőbb, már nem is állanak elő kifogásokkal.

Két eset fordult meg két nap alatt a delegáció hadügyi albizottságában, mely igazolja, hogy Bauer báró any-

nyiba veszi az országos bizottság határozatát, mint akár az ellenzéki lapok cikkei, melyeket jó katonának még talán olvasni sem szabad.

Elhatározta a delegáció, hogy Magyarországon katonai akadémiát állítsanak föl, de azért nem történt meg, amit határozott. Kínálva kínálják rá a pénzt, nem kell. Ez esetben a közös hadügyminiszter helyezkedik a takarékoság álláspontjára, mert félti a neveltjeinek szellemét, azt a derék szellemet, mely ellensége kell hogy legyen szinte mindennek, ami magyar.

És hogy nem kell a magyar nyelv sem írásban, sem szóban, arról kiállította Bauer báró a bizonyítványt a második renitentiával, melyet tanusít a delegációnak meghozott határozatával szemben, hogy a magyar hatóságok átiratait katonáéknál is magyar nyelven intézzék el.

Ugy tett a hadügyminiszter ezzel a határozattal is, mint a többivel, amely magas tetszésével ellenkezik, egyszerűen nem hajtotta végre. Szembeszökő, hogy nem akarta és nem is fogja végrehajtani, de azért még most kibuvóhoz folyamodik. Állítja, hogy a határozatot félreértette, hogy nem úgy értelmezte, amint a delegátusok fölfogják.

Érdekes világot vet ez a kitérés arra a hallatlan könnyelműségre, melylyel a delegációnak, ennek a komoly és a kormánypárt szerint: nagy fontossággal bíró testületnek jegyzőkönyveit és iratait készítik, de még érdekesebb világot vet a delegációk értékére, hogy az „önérzetes” magyar államférfiak tudomásul veszik a hadügyminiszter üres, frivol kibeszélését és hoznak egy új határozatot, melyben nagy képpel megismétlik a tavalyi szentenciát.

Hiszen nem nagy idő az az egy esztendő, mely alatt ki fog derülni, hogy Bauer báró megint csak félreértette a most már apróra megmagyarázott végzést és akkor aztán a mi kormánypárti kitűnőségeink szóba se merik többé hozni a magyar nyelv érvényesítését, mert érezni fogják, hogy neveltségesek és hogy az ő szerepük nem a rendelkezés, még csak nem is a nemzet jogos kívánságainak kifejezése, hanem az alázatos, szolgálai engedelmeskedés.

† Salamon Ferencz, a kitűnő történet-tudós, ma reggelre virradó éjjel gyomorrák következtében meghalt. A boldogult a magyar tudományos világnak nagy büszkesége volt a széles tudásával, erős kritikájával, remek prózájával a hazai történelmi tudomány egyik vezéralakjává lett. — Mint

aesthetikus és kritikus ugyancsak előkelő helyet foglalt irodalmunkban. Egyetemünknek egyik disze és kitűnősége volt, hallgatói nemcsak tisztelték, de szerették is. A hatvanas évek híres irodalmi gárdájának, az „Aranyék” körének volt kiváló tagja. Nagy munkái közül legnevezetesebb Budapest története, melyet a főváros megbízásából írt s melyből eddig csak két kötet jelent meg. A nagyszabású munka a magyar tudományos irodalom legkiválóbb műveinek egyike és szerzőjének nevét literatúratörténetünkben örök időkre megőrzi. Salamon Ferencz az utóbbi években a „Budapesti Közlöny” is szerkesztette.

Kinevezések. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy ő felsége a pénzügyminiszter előterjesztésére Ivády Gyula miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel fölrúháztott osztálytanácsost valóságos miniszteri tanácsossá, dr. gróf Wickenburg Márk pénzügyminiszteri számtanácsost pedig miniszteri titkárrá nevezte ki.

A kolera Budapesten. Szombat éjjeltől vasárnap éjfélig az üllői-uti barakk-kórházba beszállítottak 36 beteget, tizzel többet mint a megelőző 24 órában és kettővel többet, mint 6-ikán éjjeltől 7-ikén éjféli 12 óráig. Az ott ápolt betegek közül gyógyultan kibocsátottak hatot, meghalt 13 s így a szombat éjfélikor még 84 betegből állott létszám vasárnap éjfélig 101-re emelkedett.

Vasárnap éjjeltől ma (hétfőn) d. e. 9 óráig 9 kolerabeteget szállítottak be a barakk-kórházba s ez idő alatt meghalt 3 beteg.

A kolera Szegeden.

— okt. 9.

A tegnap.

A fekete asszony nem rohammal, hanem lassu kitartással hódít tért Szegeden. A két halotthoz a tegnapi nap folyamán három megbetegedés sorakozik. Ez nem sok ugyan, mint numerus, de már nyilvánvalóvá teszi a járványt s ha ez az igen kegyetlen ellenséggel szemben igazolva van, ugy nagyon elkel a vigyázat.

A közegészségügyi bizottság tegnap délután tartotta második ülését a koleraügyben Rainer József főkapitány elnöklése alatt. Az előadói tisztet Faragó Ödön dr. városi főorvos töltötte be. Kivülük jelen voltak az ülésen Pálffy Ferencz polgármester, dr. Lázár György polgármester helyettes, Tóth Mihály főmérnök, Kovács Albert, Fluck Ferencz, Csikós József, Keresztes Sándor, Löw Immanuel, Kulinyi Zsigmond, Tóth Antal, dr. Singer, Andrásy, Cserey, Kovács, Aigner, Pilisi, Kotányi, Regdon, Machold, Herczl, Eisenstein, Köhegyi gyakorló és kerületi orvosok, Csonka Ferencz városi vegyész s Gaal Endre, az ülés jegyzője. A helyőrséget ma is Renner alezredes, Bubicz főhadnagy, Debert, Lingsch és Klumák ezredorvosok képviselték.

Elnök az ülést megnyitva bejelenti, hogy a budapesti bakteriológiai intézet hivatalos értesítése szerint Nagy Gábor — az első áldozat — ázsiai kolerában halt meg. A járvány fellépése most már tehát hivatalosan is igazolva van.

Dr. Faragó Ödön előadó bejenti, hogy a tegnapi napon, szombaton, Katona János és Magyar Rozál lettek koleraszerű tünetek közt betegek. Katona János és Magyar Rozál már meg is halt. Tegnap — vasárnap — három megbetegedés történt. Az új betegek: Kátai Anna napszamosnő és Bruszt Antónia s kívülük egy Gera János nevű zentai munkás, ki a Szeged állomáson esett össze. Az őt szolgálatot teljesítő dr. Spitzer által a megfigyelő kórházba küldetett.

A főorvos fölveti a kérdést, hogy ezek után időszerűnek találja-e a bizottság, hogy járványbizottsággá alakuljon át?

A közegészségügyi bizottság egyhangúlag konstatálja, hogy a kolera Szeged területén mint járvány lépett föl s elérkezettnek tartja az időt arra, hogy járványbizottsággá alakuljon.

Rainer József átadja az elnöki széket **Pálffy Ferenc** polgármesternek, ki megnyitja a

járványbizottság

ülését.

Dr. Faragó Ödön előadó ajánlja, hogy a bizottság mindennap ülést tartson. A bizottság elfogadja az előterjesztést s az esetleges határozatok sürgős elintézhetsége miatt délután öt órára tűzi ki üléseit. Ezután tehát a járványbizottság minden d. u. öt órakor ülést tart. Az előadó megállapítani kéri, hogy a járványbizottság elé terjesztendő statisztikai adatok minden nap déli tizenkét órájától a következő nap délig levő idő eseményeit öleljék föl. A járványbizottság elfogadja az előterjesztést.

Az iskolák bezárása.

Az előadó fölvetette azon kérdést, hogy nem tartja-e a bizottság elérkezettnek az időt arra, hogy a város területén levő összes iskolák bezárassanak.

Hangok: Korán lesz.

Dr. Regdon. Jobb egy héttel előbb, mint egy nappal később.

Dr. Singer. Mátyás és Rainer József felszólalásai után határozatilag kimondatott, hogy a mai naptól kezdve bizonytalan ideig az összes Szeged város területén levő iskolák bezártnak. Tóth Antal népi iskolai felügyelő kérdésére kimondja a járványbizottság, hogy ezen határozat alól egy időre kivonatként a tanyai népi iskolák, melyek nincsenek fenyegetve a járvány által.

Fertőtlenítés az állomásokon.

Dr. Faragó Ödön előadó fölveti a kérdést, hogy szükségesnek tartja-e a bizottság a budapesti jövő utasok és csomagok további fertőtlenítését az állomásokon. A maga részéről föntartani indítványozza az eddigi intézkedéseket.

Dr. Herczl nem találja a jelen módszert alkalmasnak a dezinfekciónak.

Pálffy Ferenc elnök kétségbevonja azt, hogy a fertőtlenítésnek továbbra is lenne értelme. Ha már itt van a járvány, többé bejövételét úgy sem gátolhatjuk meg.

Dr. Singer Mátyás a podgyász dezinfekciónak szorítkozik.

A járványbizottság kimondja, hogy a dezinfekciót továbbra is eszközölni kell az állomásokon s még szigorúbb mértékben,

mint eddig, amennyiben minden inficiált területről érkezett utas és podgyász dezinfekciáltatni fog.

A beszüntetett vásár.

Dr. Faragó Ödön kimondani kéri, hogy a most folyamatban levő országos vásár azonnal beszüntetettik, illetőleg tegnap estén túl a vásárosoknak nem lesz megengedve a kirakodást.

A bizottság egyhangúlag magáévá teszi az előterjesztést.

Pálffy Ferenc elnök előterjeszti, hogy a vidéki vásárosok, különösen a messziről jött kereskedők sérelmesnek találják magukra nézve ezen intézkedést, képviselőjükben **Nyáry János** ügyvéd kérelmet adott be a járványbizottsághoz, hogy engedje meg nekik az árulást legalább keddig.

Dr. Regdon éppen a vidék érdekében nem tartja teljesíthetőnek a kérelmet. A kolera elleni védekezés egyik alapfeltétele az állandó jó táplálkozás. A vidék népe a városba jöve rosszul táplálkozik s az idegen kereskedő sem úgy él itt mint otthon, más a víz, más az étel s ez a változás a jelen viszonyok között igen könnyen végzetes hatással lehet az illetőkre nézve.

A bizottság egyhangúlag elveti a vásárosok kérelmét.

Intézkedések.

Dr. Faragó Ödön jelenti, hogy minden rendőrlaktanyában s a központban is jég áll a közönség rendelkezésére. A jeget minden gyakorló-orvos utalványára ingyen szolgáltatják ki. Hogy azonban a pazariásnak elejét vegyék, kéri kimondani, hogy jeget csak 5 kilogrammig adnak egyszerre.

A bizottság elfogadja az előterjesztést. **Dr. Faragó Ödön** kimondani kéri, hogy minden kolera-halott legkésőbb 6 óra alatt lakásából a hullaházba szállíttassék. Ha a járvány esetleg nagyobb mértékben üt ki, úgy a temetkezési társulatok nem győznék meg az ezen rendelettel járó terheket. Azért elrendelni kéri, hogy a halott szállítására már most rendelkezjen ki a bizottság kellő számú kocsi.

Dr. Aigner indítványozza, hogy a temetkezési társulatoknak tiltsassék meg a halottak szobák fekete posztóval való bevonása és ravatalok fölállításai, minthogy ez igen veszélyes módja lenne a ragály terjesztésének.

A bizottság mindkét indítványt határozattal emeli.

Dr. Faragó Ödön tudatni kéri a külterületi lakossággal, hogy a külterületről semminemű halottakat a belterületre hozni a járvány ideje alatt nem szabad. Erre nézve egy régibb szabályrendelet is ad utasítást, mely szerint heves fertőző betegségben elhaltak holttestét csak a városon kívüli hullaházig szabad szállítani. — Ez a tilalom most minden betegségben meghaltakra kiterjesztetik.

A bizottság elfogadja az előterjesztést.

Az éjjeli inspekció.

Dr. Faragó Ödön előadja, hogy az 1886-iki járvány alkalmával a város összes orvosai éjjeli inspekciót tartottak a székházban. Kiváncosnak tartja-e a bizottság azt, hogy ez a gyakorlat most is életbe lépjen. Az inspekció tartana esti 9 óratól reggel 6 ig. Az inspekció orvosok közül csak a saját hatáskörükben is elfoglalt katonaeorvosok képeznének kivételt.

Dr. Lingsch ezredorvos, mint a jelen levő katonaeorvosok legidősebbje kijelenti, hogy a közös bajban és közös munkában ők is részt óhajtanak maguknak s kéri, hogy az inspekciót tartó orvosok sorába ők is vétessenek föl. (Éljenezs.)

Kulinyi Zsigmond a kerületi orvosokat az éjjeli inspekció tartás alól kivonni kéri, minthogy azok saját kerületeikben kell, hogy a közönség rendelkezésére álljanak. A kerületet orvos nélkül nem lehet hagyni, mert a város legtávolabb eső részéről nem lehet a székházhoz szaladni orvosért, mikor közelebb lakik a kerületi orvos.

Dr. Singer a fiatal orvosokra óhajtaná bizni az inspekció tartását s díjazásban akarja részesíteni őket munkájukért.

Kulinyi Zsigmond szintén nincs ellene annak, hogy az inspekciótartás 3—4 fiatal orvosra bízassék s ezeknek szívesen szavaz meg napidíjat is, a kerületi orvosokat azonban kivonni kéri az inspekció kötelezettsége alól.

Dr. Cserey kerületi orvos azt tartja, hogy ha a kerületi orvosok nappal el vannak foglalva kerületeikben, ezzel eleget tettek kötelezettségüknek. Éjjel nyugodniuk kell, mert különben másnapi munkájukat nem tudják elvégezni. Számolni kell a fizikummal is, mely nem minden emberben elég erős arra, hogy éjjel-nappal dolgozhassék.

Kulinyi Zsigmond képtelenségnek tartja azt, hogy bár a kerületi orvosok otthon vannak lakásaikon, a legtávolabb városrészből is a városházhoz jöjjenek orvosért.

Ugyanígy értelemben nyilatkozik **Andrássy** orvos is, aki szintén kerületi orvos.

Dr. Faragó Ödön ezek után hozzájárul, hogy a városházán 3—4 fiatal orvos teljesítse az éjjeli szolgálatot. Indítványozza, azonban, hogy a kerületi orvosok lakásai elé éjjelre bérkocik legyenek rendelve s azok rendelkezésükre álljanak, ha éjjel beteghez hivatnak.

A bizottság ily értelemben határozott.

Dr. Regdon Károly a közegészségügyi bizottság múlt üléséről néhány indítványával a járványbizottsághoz lett utasítva. Most, miután a járványbizottság megalakult, előterjeszti indítványát, melylyel az ártézi víz beszerzésének kérdését óhajta megoldani. Indítványozza, hogy az ártézi víz a Tisza partjához közel eső területeken és az ártézi kutakhoz távol levő helyek lakói között ingyen osztassék ki. Meg kell törni azt az indolenciát, melyet a köznép az ártézi víz ellen kifejt. A nép nem akarja inni az ártézi vizet, hanem hű marad a Tiszához s van eset rá — mint legújában a Winkler-féle gőzmalomban történt — hogy rosszakaratu támadásnak veszi, ha az ártézi vizet ivására akarják szoktatni s elvonják tőle a tiszavizet. Egyetlen módja az indolencia legyőzésének, ha megvonják tőle a tiszavizet a járvány idejére. Azért indítványozza, hogy amint ezt a főkapitány a múlt ülésen már megígérte, az ivóvíz merítés elől zárassék el a Tisza s ez által mintegy kényszerítsék rá a népet, hogy saját egészsége érdekében ártézi vizet igyék.

Rainer József főkapitány jelenti, hogy a felsővárosban létesített ártézi kut vizet ellátott kifolyó cső fölállításának munkálataiban van. A magán ártézi kutak tulajdonosai készséggel fölajánlották felesleges vizüket a nép számára. A Tisza vizének ártalmas volta dobszó mellett lett kihirdetve a népnek a templomok előtt s ha mindezen óvintézkedések se használnak, úgy szigorú őrséget fog alkalmazni a Tiszaparton, mely meggátolja a víz merítését a járvány ideje alatt.

Csonka Ferenc városi vegyész a bizottság figyelmébe ajánlja a Regdon dr. indítványának azon részét, hogy a nép ne csak ingyen kapjon ártézi vizet, hanem minthogy a cél az, hogy legyőzzék az ártézi víz ellen táplált ellenszenvet, az nekik városrészeikbe el is szállíttassék.

A bizottság az indítvány ezen részét nem fogadja el.

Dr. Regdon megrendszabályozni kéri a zálogházakat, hova piszkos és ócska ruhákat adnak be s ez által könnyen bacillus-raktárrá tehetik azt, ahonnan a tiszta ruha is inficiálva kerül ki majd. Indítványozza, hogy a ruhaneműekre való kölesőnzés a járvány idejére legyen betiltva.

Kulinyi Zsigmond nem találja helyesnek ezt az intézkedést. A szegény népek a zálogház a végső menedék, ha attól el lesz tiltva, sokan lesznek olyanok között, akik nyomorba jutnak s itt terem meg igazán a járvány.

A bizottság nem fogadja el az indítványt.

Kulinyi indítványozza, hogy a bizottság által közzéteendő hirdetésekben világosan legyen megmondva, hogy a szegényebb néposztály dezinficiáló szereket a székházban ingyen kap s adassék tudtára a népnek az is, hogy azt a kárt, mely esetleg inficiált holmijuk elégetéséből reájuk hárul, a város megtéríti, nehogy Szegeden is megtörténjen az, ami a fővárosban, hogy valószínűleg zendülést idézett elő az inficiált holmik elégetése.

Az indítvány elfogadtatott.

Dr. Faragó Ödön főorvos kimondani kéri, hogy a kolerában szenvedő szegény betegek részére ezután ne csak a kerületi, hanem a magán-orvosok is utalványozhassanak gyógyszert.

Az előterjesztés határozatba ment.

Dr. Faragó Ödön kéri, hogy nem találja-e helyesnek a bizottság a gyümölcs és különösen a sült tök árulásának megszüntetését?

A bizottság kimondja, hogy még nem tartja szükségesnek a gyümölcsárulás korlátozását.

Több előterjesztés és indítvány nem lévén, elnök az ülést bezárta.

Ma.

— Okt. 10.

A járványbizottság mai ülése délután 5 órakor kezdődött dr. Lázár György polgármester helyettes elnöksége alatt. Az intézkedéseket már majdnem mind kimerítette a tegnapi ülés, hanem azért ma is akadt dolga a bizottságnak. Az előadói tisztot dr. Faragó Ödön főorvos töltötte be, a jegyzőkönyvet Gaál Endre osztályjegyző vezette.

Jelen voltak Tóth Pál főjegyző, Rainer József főkapitány, Kovács Albert, Tóth Mihály főmérnök, Csikós József, Kulinyi Zsigmond, Ivánkovics János, Csontos Ferencz városi orvos, Köhgyi, Rex Schreiber, Rusz, Regdon, Kovács, Eisenstein, Herczi, Machold, Kotányi és Aigner orvosok, a bizottság tagjai.

Dr. Faragó Ödön előadó örömmel konstatálja, hogy tegnap — vasárnap — déltől ma — hétfőn — deli újabb betegedés nem történt. Jelenti tovább, hogy négy orvos dr. Schreiber, dr. Rex, dr. Rusz és dr. Piliási gyakorló orvosok főként nap-pali és éjjeli szolgálatot fogtak teljesíteni a székházban, ahol bárki által megtalálhatók a nap bármely szakában. Az inspekcziós orvosok hat forint napidíjban részesülnek munkájukért.

A bizottság az intézkedést tudomásul veszi.

Dr. Lázár György polgármesterhelyettes jelenti, hogy a tegnapi ülésen tett intézkedések ma már mind foganatosítva lettek.

Dr. Kovács kerületi orvos, ki tegnap megígérte, hogy az 1886-iki kolerajárvány lefolyásáról, szám és helyzet irányairól statisztikai adatokat ad a bizottság rendelkezésére, jelenti, hogy az adatok csak utca szerinti fölöljárásban állanak rendelkezésére, minthogy a kolerajárvány hazak szerinti terjedéséről annak idején a mérnöki hivatal készített térképet.

A bizottság kíváncsian tartja a mosiai járványt, hogy egy ilyen térkép szerinti föltűnését s ennek szerkesztésére Tóth Mihály főmérnököt kérte föl.

Dr. Regdon örömdetes tudomásul veszi azt, hogy a főorvos nem jelentett ma be újabb koleragyanus esetet, de ez nem jelenti még a járvány megszűnését. Kíváncsian tartja azért, hogy a bizottság továbbra is fokozott eréllyel teljesítse munkáját a járvány terjedésének megállítására. A kórház mellett állandóan büzös gázömlés van, mely amint ezt már példák bizonyítják, káros következményeket szülhet a kórház betegeire nézve, ha ugyan sikerül az épületbe fölhatolnia. Intézkedést kér arra, nézve, hogy a gázársulat szigorúan járjon utána, a gázömlés okának s a csőrepedést javítsa ki.

Az indítvány elfogadtatott.

Dr. Regdon betiltani kéri a zsebárus üzérkedést, mire a főkapitány kijelenti, hogy Szegeden nincs házaló, zsebárus kereskedés (?) s bár a bizottság több tagja erősíti, hogy engedéllyel-e, vagy anélkül, de egész sor ember foglalkozik a házaló zsebárukereskedéssel, semmi intézkedés nem történt. Intézkedni kér szülő a sütemény árulásának megrendszabályozására nézve is, tudniillik, hogy tiltassék meg a sütemény megfogdosása, tapogatása.

Dr. Löw Immanuel arról győződött meg, hogy a járványbizottság tegnapi intézkedését az iskolák bezárására nézve nem tartják be mindenütt. A főreáliskola igazgatósága hazaküldte ugyan ma az iskola nő-dekeit, de holnapra újra fölrendelte őket az iskolába. Utasítani kéri az igazgatót, hogy alkalmazkodjék a járványbizottság intézkedéseire.

Dr. Lázár György elnök bejelenti, hogy a főreáliskola igazgatója ma egy átiratban indokolta eljárását. E szerint állami közep-tanodát csak a közoktatásügyi miniszter rendelkezése lehet becsukni. A polgármesteri hivatal, mint a járványbizottság elnöksége az ide vonatkozó törvényre utalt s szigorúan elrendelte az iskola bezárását, mely rendeletet bizonyára megerősíti a miniszter is, kihez az intézet igazgatósága táviratilag intézett kérdést ez ügyben.

Több nem lévén téren a mai ülés véget ért. Holnap délután 5 órakor újra ülést tart a járványbizottság.

*

A h. polgármester a következő hirdetményt adta ki a lakossághoz:

A város területén immár kitört ázsiai kolerá terjedésének megállítására s annak elfojtása céljából a város közegészségügyi bizottsága járvány-bizottsággá alakulván, annak hozott határozata alapján a következőkről értesitem a város lakosságát, és pedig:

1. Minthogy a járvány terjedésének egyik legfőbb előmozdítója többeknek egy helyen való nagyobb összecsoportulása, annál fogva a mai naptól kezdve a város összes köz- és magán tanintézményei, úgy a kisdedóvodák a város belterületén további intézkedésig bezárattak.

2. Ugyanezen indokból a folyamathoz levő országos vásár feloszlatott.

3. Elhatározottat, hogy betegedés esetén a kezelő orvos igazolványára minden egyes rendőrlaktanyánál 5 kilogrammig terjedő jégmennyiség díjtalanul kiszolgáltatassék s e célból minden egyes rendőrlaktanya kellő mennyiségű jéggel ellátva lön.

4. Minthogy a járványtól való védekezésnek leghatályosabb módja a lakások fertőtlenítése, elrendeltetett, hogy a kerületi orvos igazolványára vagy ontalanoknak a városi gazdasági hivatal útján a fertőtlenítő szerek szintén díjtalanul kiszolgáltatassanak.

5. Hogy megbetegedés esetén orvosi segélyben hiány ne legyen s a beteg e segélyben még azon esetre is gyorsan részesülhessen, ha a házi vagy kerületi orvos esetleg igénybe vehető nem volna, elhatározottat, hogy a városházán úgy a nap folyamában mint éjjel ál-

landóan egy, esetleg két ügyeletet orvos tartózkodjék, ki betegedés esetében bármikor és bárki által igénybe vehető.

6. Ugyancsak a járvány továbbterjedésének hatályosabb megállítására céljából elrendelve lön, hogy halálozás esetén a halál bekövetkezése után legfölből 6 óra alatt a hulla a temető halottas házába szállítandó, minek pontos eszközzése céljából minden rendőrlaktanyánál egy-egy kocsi rendelkezésre áll.

7. Ugyancsak a járvány tovaterjedése megakadályozásának egyik legfőbb eszköze a beteg lakásának s ruhaneműinek fertőtlenítése lévén, elfogadtatott az egészségügyi hatóság azon előintézkedése, hogy ezen fertőtlenítés minden egyes esetben hatóságilag eszközöltessék s egyben elrendeltetett, hogy a ruházatok megfertőtlenítése közben netán okozott károkért méltányos kártérítés adassék.

8. Hogy a betegedés esetén szükséges gyógyszereket szegények is teljes mérvben igénybe vehessék, a város összes tisztja és magán orvosai följogosítottak arra, hogy kolerá-betegedés esetén szegények részére a városi pénztár terhével ingyen gyógyszereket rendelkezessenek.

9. Minthogy a járványtól való önmegóvás leghatályosabb eszköze a szerves anyagból ment ártézi víz használata, annál fogva, midőn a város lakosságát újból fölhívom, hogy ivóvízül csupán ezt használja s a tisztavíz élvezetétől feltétlenül óvakodjék, egyszersmind tudatom, hogy könnyebb hozzáférés céljából felsővárosban a háló-utca sarkán egy új ártézi kutkifolyó fölállítására immár foganatba vétett s e mellett az összes magán ártézi kutak tulajdonosai megkerestettek, hogy kutjaikat a közönség rendelkezésére bocsássák, mihez képest a város közkutain s ezek kifolyóin kívül alsóvárosban Winkler testvéreknek (galamb-utca) és Mahrer Miksának (vámter), Rókuson a kenderfonógyárnak (londoni-körut), Mil-kó Vilmos és fia cégnek (rigó-utca) és Bábofka Venczelnek (kálvária-ut), magán ártézi kutjai állanak rendelkezésre s e mellett a vágóhidon, (szatymazi- és Damjanics-utca sarkán) levő kifolyó is használható.

Midőn a város lakosságát minderről értesitem s biztosítom arról, hogy a hatóság részéről a járvány terjedésének megállítására végett a jövőben is minden intézkedés meg fog tetetni, fölhívom arra, hogy a tett intézkedéseket figyelembe véve, azokat átértve és követve, saját részéről is közremunkáljon arra, hogy városunk a bekövetkezett vesztől mielőbb megszabaduljon.

Kelt Szegeden, 1892. évi október 9-én.

Dr. Lázár György,
h. polgármester.

A kolerá halottai.

Eddig három egyén halt el Szegeden a járványban.

Az első Nagy Gábor, aki Budapest-ről hozta.

A második Katona János, Nagy Gábor ápolója a megfigyelő kórházban, aki a péntekről szombatra virradó éjjel lett beteg s mint vasárnapi lapunkban jelentettük is, szombaton este meghalt.

A harmadik Magyar Róza asszony, aki a pacsirta-utcai lakásán vasárnap reggel halt el. A kolerás nő betegsége kevés ideig tartott. Holttestét a rókusi temető halottas kamarájába szállították s onnan temették el ma reggel.

A betegek.

A Kossuth Lajos-sugáruti megfigyelő kórházban két beteg maradt dr. Cserey kerületi orvos ápolása alatt.

Volt ugyan egy harmadik is, de ezt ma kénytelenek voltak keltől fertőtlenítés után kidobni onnan, mert egyre azt kiabálta, hogy ha nem adnak neki enni, megölik.

Bent maradt Kátai Anna, aki a tavasz-utcai 16. sz. házban betegedett meg

s onnan vitték a kórházba. A bacillusok elhurcolásának érdekes képét mutatja ez az eset. Katona János, az egyik kolerás halott Nagy Gábor halála után ebben a házban lakó családjához ment haza s ott lett beteg. Huszonnégy óra eltelte előtt megkapta a bajt az ugyanezen házban lakó Kátai Anna.

A másik beteg Brusztón Antónia cselédeány, aki a szent-háromság-utczában lett rosszul. Cselédje dr. Schnell törvényszéki bírónak.

A harmadik „beteg” volt Gera János zentai napszerző, aki átutazóban volt Szegeden. Tegnap a Szeged vasúti állomás indóháza előtt összerogyott s a kolerának néhány alapos tünete mutatkozott rajta. Bevitték a megfigyelő kórházba, ahonnan ma elbocsátották. Gera János a vásár vasárnapja örömeire jól berugott s az emelkedett állapotban sok olyan dolgot megevett, amiktől kolerás időben tartózkodni szokás. Ez okozta futólagos betegedését.

Ezenkívül ma is történt a belvárosban egy „összeroskadás”, közelebbi vizsgálatnál kitűnt, hogy nem annyira bacillus, mint inkább a szeszes italok rosasztották össze a jeles halandót.

A közönség különben nagyobb megbetegedésekről is beszél s vannak, akik „látják”, hogy az ujszegedi kolerakórházba is vittek át hordágyon betegeket.

Szükségtelen mondanunk, hogy ezek az urak legfőjebb csak hordágyakat láttak s beleképzeltek a betegeket, hogy az ijedség annál nagyobb legyen. Ma délután a fekete-sas-utczában általános konsternációt okozott egy ágy, amelyet vittek az utcán. Az éjjeli inspekció számára rendezték be a rendőrségnél egy szobát, oda kellett.

Ennek dacára, aki csak az ágyat látta, sietett meginni egy pohár konyakot.

A legújabb koleraeset.

A tegnap déli tizenkét órától ma délig tartó csend után ma délután újra kolera-nyanus esetet konstatait dr. Schreiber inspekciós orvos. A kolera-nyanus beteg egy 17 éves cselédeány a Jósika-utczából. Az inspekciós orvos azonnal beszállította a Kossuth Lajos-sugaruti barak-kórházba a beteget, ki ez ideig még elég jól érzi magát.

A főorvos mai jelentésében azért nincs fölemlítve ez az eset, mert amint már említettük, határozatul kimondatott, hogy a főorvos egyik déli 12 órától másik délig számol be a járvány-bizottság előtt az állapotokról.

A vásároszlás.

Az országos vásár javában állott úgy a belvárosban, mint a rókusai nyomáson, mikor dobszóval kihirdették, hogy a vásár a fölépített kolera-járvány miatt betiltatott s vasárnap estére szét kell bontani a sátraikat, vevők és eladók menjenek haza. Ez a rendelet hamarosan teljesedésbe ment. A baromvásáron gyorsan kezdtek csihelődni hazafelé az emberek s délután három órakor csak néhány elkésett vásáros volt még ott.

A belvárosban az iparosok délután kezdtek a bódék, sáterok lebontásához. Vevő már egy sem volt, mert a vidékiek siettek hazavonulni. A Valéria-téri Wurstl-práterben döngették le a vásáros czirkuszok, panorámák, fényképészek és Paprika Jánosok bódéját.

A nép bamar belátta, hogy a fölosztásnak ilyen körülmények között meg kellett történni s karhatalomra nem volt szükség. Csak ma reggel kellett becsitálni a rendőrségre néhány vidéki árust, leginkább oláh edényeseket, akik semmi áron sem akarták hazavinni cserepeiket.

A kihágási bíróság kisebb bírságot rótt rájuk, amely után észretértek s hazamentek a czókmókjaikkal.

Egyéb intézkedések.

A dezinficziálás folyik az állomásoknál. A Szeged állomásánál tegnap egy csomó horvát munkás utazott át. A jámborok valami egyházi szertartásnak nézték a fertőtlenítést s erősen hányták magukra a keresztet.

A Szeged Rókus állomásánál a Szabadka felől érkező budapesti utasok eltagadták, hogy a fővárosból jönnek, hogy elkerüljék a ruháikon nyomot hagyó fertőtlenítést. A rendőrség kénytelen e miatt az összes Szabadka felől érkezőket dezinficziálni.

Az éjjeli inspekció tegnap óta áll a városbázán. Állandóan jelen van egy alkapitány vagy rendőri jegyző s egy orvos s szükséges óvszerekkel és munkásokkal.

A rendőrség, mint már a tavasz óta többször tette, újra bejárja a város minden házát. A lakosokat büntetés terhe alatt szólítja föl a dezinficziálásra s arra, hogy a házbéli szemetet hetenkint legalább kétszer ki kell hordatni.

Tegnap az összes templomok és piacok előtt dobszó mellett a nap folyamán állandóan figyelmeztették a lakosságot az óvintézkedésre és különösen arra, hogy ne igyon tisztavizet.

Csudálatos nép ez a mienk. Nem kell neki az ártézi víz. Más városok kocsin hordják Szegedről ezt a folyó egészséget, a szegedi nép nagy részének azonban, dacára annak, hogy most már legtöbb magántulajdont képező ártézi kut csapja is nyitva áll a közhasználatra, nem akarja inni. Neki tisztavíz kell.

Hasonlóan ezt panaszkolta ma a főkapitányságnál a rókusai és alsóvárosi rendőrség, hogy a lakosság a figyelmeztetés dacára sem akar dezinficziálni. A lakosokat lehetőleg tisztán tartják, de egyébként, mint mondják, ők nem dehinczikálnak.

Pedig jó volna eleget tenni a hatósági figyelmeztetésnek. Eltekintve attól, hogy a saját érdekükben cselekesznek, a kihágási bíróság is a szokottnál szigorubban veszi most a dolgot. Az egészségügyi törvény szerint pedig az ellene vétőknek három száz forintig terjedhető pénzbírság s egy hónapig terjedhető fogság jár.

A rókusai rendőrség ma kitelepítésre ajánlotta a Kossuth Lajos-sugarut 63. sz. házának souterráinjában lakókat a hely egészségtelen volta miatt.

A rendőrség a tegnapi s a mainap folyamán minden városrészben fabarakokat állítottatott föl, amelyekben a beteghordó kosarak, fertőtlenítő anyagok tartatnak. Ugyan ott tartózkodik állandóan a betegszállításhoz fölfogadott munkaerő. Ilyen barákok vannak a honvédtéren, a szent György-téren, a rókusai és alsóvárosi templom mellett, a kis-köruton s a Zsótér-ház mögötti üres telken.

Az 1886-ik évi kolera.

Érdekesnek tartjuk ide jegyezni az 1886-ik évben Szegeden fölépített kolera járvány statisztikai adatait. A járvány október 5-én lépett föl, s az első napon négy megbetegedési eset történt. Október 27-ig pusztított a vész, ezen a napon már csak egy beteget találtak, ez volt az utolsó. Közbeszó napok voltak, melyeken eset nem volt. Az összes megbetegedések száma 101, ezek közül 54 haláleset történt. Ezt a nagy halálozási arányt befolyásolta azon körülmény, hogy 13 fegyencz beteg közül tizenkettő meghalt. A megbetegedések napról-napra az alább kimutatott arányban szaporodtak és fogytak: Október 4-én volt 4 betegedés, 6-án 7, 7-én 9, 8-án 12, 9-én 11, 10-én 12, 11-én 4, 12-én 6, 13-án 5, 14-én 9, 15-én 1, 16-án 2, 17-én 5, 18-án 3, 19-én 3, 20-án 2, 21-én 1, 22-én 0, 23-án 1, 24-én 2, 25-én 0, 26-án 1, 27-én 1, összesen 101.

*

Október 11, reggel 4 óra.

A székház rendőralkapitányi szobáiban elhelyezett dr. Rex és dr. Rusz inspekciós orvosoknak ezideig semmi dolguk sem akadt. A város csendes s ez a nyugalom

ugy mutatja, mintha a járvány már szűnő félben lenne. A tegnap esti beteg leány állapotában mostanáig semmi különös változás nem állott elő.

Ujdon-ságok.

— okt. 10.

Tájékoztató.

Október 11. A Dugonics-társaság alakuló és tisztválasztó közgyűlése a székhelyen.

Okt. 11. Lloyd-társulat választmányi ülése.

Október 13. Középítészeti tanács ülése d. u. 4 órakor.

Okt. 15. Vasuti alkalmazottak szüreti ünnepélye (a Tisza-szállodában).

Okt. 15. A szegedi dalárda tánc- és dalestélye az Európa éttermében).

— **Fertőtlenítés.** Lapunk mai száma a járványra való tekintetből fertőtlenítve van. A papírt, mielőtt sajtó alá kerül, rendes körülmények között át szokás nedvesíteni, ezen átnedvesítés most karbol oldattal történik.

— **Lukács Béla** kereskedelemügyi miniszter Aninán és Resicán a bányatelepeket megtekintette, ahol nagy lelkeséssel fogadták. A miniszter külön vonattal utazott vissza a fővárosba. Szegeden keresztül kíséretében volt Stelczel Frigyes szegedi h. üzletvezető is, ki a miniszter külön vonatával ma érkezett vissza Szegedre.

— **A fogyasztási adó bérletének ügye.** Pálffy Ferencz polgármester és László Gyula tanácsos ma a fővárosba utaztak, hogy a pénzügyminiszterrel a fogyasztási adó bérletére s a szegedi pénzügyigazgatóság újabb követelésére nézve értekezzenek s lehetőleg kiegyenlítsék a felmerült differenciákat.

— **Mócs Zsigmond** meghalt. A „Szegedi Híradó” volt szerkesztője, az ismert nevű kiváló hírlapíró meghalt 39 éves korában. A boldogultnak hányatott s érdekes élete volt. A hetvenes évek közepén mint bölcsészethallgató kezdett irogatni. Munkatársa volt a Pesti Naplónak, a mely az orosz-török háborúba őt küldte le harczterít tudósítónak. Ebben a minőségben az ő kalandos és veszélyt nem ismerő természeténél fogva fölvállta dolgozott tollal és karddal. Zubovics Fedor csapatával részt vett néhány véres ütközetben, s egy ízben megmentette az egyik magyar harczterít tudósítónak, Lukács Gyulának az életét is az által, hogy kivágta az orosz portyázók kezéből. Az orosz-török háború után Fiuméba ment, itt megnősülve, lapot alakított. Ez a lap itt az olaszokkal telt városban a magyar irányzatánál fogva, hazafias missziót teljesített. De persze nem jövedelmezett úgy mint megérdemelte volna. Mócsnak nemcsak az ottani hazafiatlan elemek ellen kellett küzdenie, hanem a megélhetés gondjaival is. Ezelőtt két évvel Baross Gábor megbízta, hogy tanulmányozza a magyar kereskedelmi kivitel szempontjából az olasz kikötőket. Ebben az utjában halt meg. Lehet azonban, hogy nejtől, aki tudóvészben ezelőtt fél-évvel halt meg, származott rá az a baj, s a meghülés siettette a halálát. Ő maga érezte ezt előre, de a szomorú terminust későbbre várta. Három kis angyalszép leánya maradt árván, gondviselő és vagyon nélkül. Ő egy rokonánál Ujvidéken halt meg s vasárnap temették el.

— **Münsberger Ferencz** műszaki tanácsos a rakparti köhányási munkálatok felülvizsgálása céljából folyó hó 28-án Szegedre jön.

— **Kossuth arcsképe Szentesen.** Szent-es város közgyűlése elhatározta, hogy Kossuth Lajos arcképét a közgyűlési terme számára lefesteti. Mint Szentéről értesülünk, Burián polgármester a képet Vastag György festőművésznél rendelte meg, ki ez év végére készíti el azt. Ára 600 forintot tesz ki.

— **Bimbóhullás.** Salamon Zsigmond királyi törvényszéki bíró 3 éves kis leánya, Mariska, ma este 7 órakor torokbajban kimúlt. A kis beteg életéhez még a délután is reményt fűztek orvosai s csak úgy ki-lopta a halál a kis drágaságot családjá karjaiból. Temetése holnap délután 3 órakor történik meg atyja szentháromság utcza 14. sz. lakásáról.

— **A miniszter köszönete.** A csongrád-megyei tanító-testület 24-ik évi közgyűlése alkalmával üdvözlő táviratot küldött gróf Csáky Albinhoz. A miniszter ma Ferenczi Jánoshoz, a testület elnökéhez levelet intézett, melyben meleg szavakkal köszöni meg az egyesület jókívánatait.

— **A középítészeti tanács októberi ülése** f. hó 13-án tartja meg Kállay főispán előlképe alatt. Az ülésre már is egész sereg építkezési ügy halmozódott össze.

— **Kölcsön a szegedi szövetkezeteknek.** Lukács Béla miniszter leiratot intézett a szegedi kereskedelmi és iparkamarához, melyben tudatja, hogy a kamarának a szegedi szövetkezetek életképességét, ügyvezetését és eddigi működését illetőleg elé terjesztett fölvilágosításai alapján megkereste a pénzügyminisztert, mikép a szegedi bór-
ipar-szövetkezetnek 6000 frt, a butoripar-szövetkezetnek pedig 5250 frtot engedélyezzen kölcsönkép az orsz. közgazdasági alaptól. Pénzügyminiszter, tekintettel arra a fontos föladatra, melyet az ipari raktárszövetkezetek a kisipar fejlesztése és versenyképessé tétele érdekében teljesíteni hivatva vannak, készséggel hozzájárult a kölcsönök megadásához és még csak a földmivelésügyi miniszter hozzájárulása van hátra, mely természetesen nem is kétséges. A kölcsönök, melyekért jótállást kell vállalni a szövetkezetek igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjainak, 4% kamattal 15 év alatt fizetendők vissza és a törke-törlesztése a kölcsön föl vételét követő első év december 31-ikén kezdendő meg. A szegedi kamara elnöksége ma értesítette a két szövetkezetet kölcsönügyüknek ezen elintézéséről azzal, hogy a közjegyzői okiratba foglalt kötelezvény fölterjesztése után a kereskedelmi miniszter azonnal intézkedni fog a kölcsön folyóvá tételéről.

— **Honvéd-önkéntes iskola Kolozsváron.** Elvitték az idén Szegedről az önkéntes iskolát Kolozsvárra. Ityon csak kettő van az országban. Budapesten és Pozsonyban. Mint írják Kolozsvárról, harminckét önkéntes látogatja már ez iskolát, kiknek kiképezésén László százados, Ambrus Miklós hadnagy, Nagy Elek tiszthelyettes és Székelyhid y őrmester fáradozik.

— **Nem hisz az ujságnak.** Hat napja immár, hogy a kolera kísért Szegeden, 2 nap óta hivatalosan is itt van, a budapesti és vidéki lapok részletes táviratokat közölnek a szomorúságos állapotról, a szomszéd Makón azonban mindezt nem akarják hinni. A makói polgármester legalább úgy látszik — nem hisz az ujságoknak. Tegnap a következő sürgöny-nyel fordult a való s á g é r t a szegedi polgármesteri hivatalhoz: „Arad és Vidéke lap távirataiban Szegedről két kolera-eset jelentetik, egyik halállal végződött, mi igaz ebből?”

Sajnos, a Szegedi polgármester kénytelen volt megerősíteni a tisztelt lap táviratát. Valószínű, hogy csupán jobban fog hinni a makói polgármester is az ujságnak.

— **A csongrádi főszolgabírói állás.** Mint lapunkat értesítik, a csongrádi főszolgabírói állásra két pályázati kérvény érkezett be a vármegyéhez. Csömegi Antal és Réti Ferencz nyújtották be eddig kérvényeiket. Hírlik, hogy dr. Filo Tihamér is pályázik még a főszolgabíró-ságért, mely minden jel szerint erős választási küzdelemre fogja sarkalni az érdekelteket.

— **Zsombolyai képviselő jelöltek.** Hieronymi Károly tudvalevőleg a legfőbb állami számvevőszék elnökévé neveztetett ki, minek folytán a zsombolyai kerületben készenlét a követválasztásra. Zsombolyai tudósítónk értesítése szerint a kormányparti központi intézői eddig már három jelöltet hoztak ajánlatba és pedig: gróf Hadik Barkóczy Sándort, Reiszig Ede államtitkárt és Gajárt Ödönt, a „Nemzet” szerkesztőjét. — Az ellenzéki pártok szintén mozognak a zsombolyai mandátumért, jelöltek nézve azonban még eddig megállapodás nem történt.

— **Övintézkedés a zsinagógában.** A zsidó közszégi iskola előjárósága a kolera-járványra való tekintettel elhatározta, hogy a zsidó sátoros tünep előestéjén a zászlós gyermekeknek a templomban szokásban levő összecsoportosulását nem engedi meg, sőt a női karzatot is elzárja a sokadalom elől.

— **A mi tótockáink.** Még nincsenek, de itt lesznek rövidesen. Előbb hadd vigye az ördög tovább ki az ország határán a kolérát. Ma sürgöny jött a szegedi hatósághoz a tótockákat telepítő nyitrai közművelődési egyesület elnökétől, Rudnaytól, aki azt kérdezi, hogy mikor szállíthatják azt a 7 kis tótockát, akikért szegedi családok jelentkeztek? Annak idején ugyanis 7 szegedi család nyilatkozott hajlandónak árva tót apróságok elfogadására. Most hozhatnák a kis klapeozeket. A hatóság azonban azt válaszolja a telepítő egyesületnek, hogy halaszta el a leendő szegedi polgárok szállítását jobb időre, vagyis addig, míg a kolera-baj elmúlik.

— **Népesség szaporodás.** A múlt hónapban 132 lélekkel szaporodott meg Szeged lakossága. Született összesen 312 gyermek, 165 fiu, 147 leány. Meghalt 92 fiu, 88 nő, összesen 180. Az öt éven alul elhaltak száma ismét megdöbbentően nagy: 101-en vannak. Elhalt: 5-től 20 évig 27, 20-tól 30 évig 13, 30-tól 40 évig 4, 40-től 60 évig senki, 60-tól 80 évig 22, 80 éven túl 3.

— **Vándorló tervek.** A szegedi reménybeli városi gőzfürdőből, mint előre látható volt, már semmi sem lesz az idén. Még az alapkővét sem teszik le, mert a tervek még egyre vándorolnak a hatóságtól a miniszteriumhoz, meg vissza. A városi hatóság felületesen küldi föl, ott pedig bele sem kezdenek az átvizsgálásba. A multkor a költségvetés hiányzott a tervek mellől, azért küldték le. A tervek azután föl vándoroltak — s ma ujra levándoroltak. Kisebb pótlásokat, fölvilágosításokat kíván a miniszterium.

— **Jótekonyczélú tánczestélyt rendezett** — mint tudósítónk írja — e hó 8-án a Kisteleki izralita ifjuság a „Kaszinó” táncztermében. A multság, mely igen jól sikerült, egészen hajnalig tartott a legkedélyesebb hangulatban. A tiszta jövedelmet az izralita iskola javára fordították. Felülfizettek: Varga Ferencz, Reichlinger Izidor, Ausländer János, Seiler Henrik, Deutsch Miksa, Bartos Béla 40—40 krt, Koller János és Scheibner József 20—20 kr, melyért köszönetét nyilvánítja ki a rendezőség.

— **Egy napos vásár.** Bajos volna kikeresni, hogy mikor volt Szegednek ilyen kurta vásárja mint a tegnapi. A belsővásár, amelyet a kolera miatt a baromvásárral együtt feloszlattak vasárnap, nem is ígérkezett pedig rossznak. Egyébkor is jó szokott lenni ez az aratás és a szüret befejezése után következő őszi vásár. Vasárnap délután a Széchenyi-tér ugy tele volt néppel, hogy csak ügygyel-bajjal lehetett áthatolni a tömegen. A külső vásáron összesen likelt 634 ló, 1023 szarvasmarha, 197 birka. Az árak közepesek, néhol kissé magasak.

— **Öngyilkossági kísérlet — koleraival.** A vitriol, oleander, gyufaméreg oldat és a többi öngyilkos kikészítő italféle elveszti az öngyilkos-jelöltek előtt a népszerűségét. Határozottabb szer vagyon mostan kéznél. A koleraival való öngyilkossággal tett kísérletet egy elszánt ember a bab-utczában. Családja rögtön orvosért küldött, amihelyt a szerencsétlen emberen észrevették a kolera-tüneteket. A nehéz beteg már-már a végét járta, de a gyorsan érkezett orvosi segély valahogyan eszméltre térítette s valamivel jobban lett, bár állapota még korántsem mondható veszélyen kívülnek. Első szava ez volt: — Meg akarok halni. — Hisz itt öngyilkosságról van szó, — döbönt meg az orvos, — de mégis, honnet e határozott kolera-tünetek?

Mit evett? kérdezte a beteget.

— Semmit . . . nyögte az.

— Hat valamit bevett?

Kinos göröcsöktől összehuzódva jajgatott az öngyilkos-jelölt, mondván:

— Tíz a vizet ittam.

Az orvos lemondólag ránta a fejét.

— **Tolvaj cigányasszonyok.** Négy cigányasszony állított be vasárnap délelőtt Auer Gáza borbély üzletébe. Fogat akartak huzatni. Míg a borbély a többi vendégekkel foglalatzkodott, a cigány nép elemt egy csomó fét, kefet és beretvát. Mire rájöttek a lopásra, a cigány nép már messze volt.

— **Szőkevény sikkasztó.** A temesvári rendőrség szőkevény sikkasztót keres a mi kolera városunkban. Weltmann Jakab odaváló kereskedőt vádolják azzal, hogy 320 frt elsikkasztása után elhagyta Temesvárt s Szeged felé vette az útját. Eddig azonban mi sem látható Szegeden Weltmann urból.

— **A szenosi kívándorlók.** Temesmegyében, Vadászerdő helységben szentesi telepek alapították meg a községet. Csak nem régen települtek oda az új szentesiek, kiknek — mint értesülünk — egész jó soruk van az új hazában. E napokban alakították meg az ev. ref. leányhitközséget, mely alkalommal Futó Zoltán temesvári lelkész ünnepélyes istentiszteletet tartott a telepítvényen. Az új szentesiek még eddig nem élnek a vármegyéjükkel semmiféle meg-hasonlásban, hihetőleg nem esett még Vadászerdőn választás.

— **Három kilo súlyu körték.** Ritka három darab körte termett Sváb Sztipics István szabadkai polgár kertjében. Három kilo nehéz mindegyik s a rendőrségnél közszemlére van kitéve.

— **Tíz kocsi cigány.** A lovasrendőrség az éjjel tíz kocsi cigányt talált a város szélében a külterületen. A Kolompárok és a Farkasok nomád familiájából valók. Áttolon-czolták őket a Tiszán.

— **Gyilkost keresnek.** Kocsis Mihály ácsi gazdaembert keresi Szegeden a csendőrség. Gyilkosságot követett el, megölte a feleségét, azután megszökött a falujából. A feleséggyilkos ember már 65 éves.

— **Kiszökött az anyjához.** Dr. Lingsch ezredorvos elrendelte, hogy a kaszárnyából a legénységnek csak szolgálati ügyekben szabad kimenni, s az idegeneket be engedni nem szabad. A Magyar Rozál betegsége híre ennek dacára eljutott a kaszárnyába a beteg asszony

katonai fiához. A legény megszegte a szigorú parancsot, kiszökött az édes anyjához, a kolerában szenvedő öreg szülőéhez. Nem láthatta már meg a szerencsétlen asszonyt, akkorra már más hazába költözött. A legény aztán raportra került.

— Hogy merted megszegni a parancsot?

— Jelentem alássan, meghalt az édes anyám.

— A máskor szigorú következményű vétésért nem büntették meg súlyosan a fiút. Elkülönböztették fertőtlenítő szerekkel deszinficiáltak és külön szobában őrzik tőle a legénység egészségét.

— Egy láda bicska. A országos vásár összes rendőri eménye egy láda elveszett bicska. Berecz szegedi késesmester a baromvásáron ártit tegnap s a vásár fölözlatása után, alkonyattájban kocsin szállította a városba a portékáját. utközben levezett a kocsirol egy láda bicska, amely nem is került többé elő. A késes kára körülbelül 200 forint.

— V. Megbízható gyógykezelés. Zavart emésztéssel ellátott egyének, kis étvágyhiányban, fölfuvódásban, gyomorgöröcsökben és rendetlen székelésben szenvednek, a „Moll féle Seidlitz por“ használata által rövid idő múlva visszanyerik egészségüket. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és k. udvari szállító által Bécs I. Tuchlauben 9. Vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

Egy postamester elfogatása Szegeden.

— Letartóztatott morva sikkasztó. —

A szegedi rendőrség ma délbén egy érdekes alakra tette reá a kezét: egy osztrák postatisztre, aki állítólag hétszáz forintot fölül elsikkasztott a postapénzekből s azzal megszökött, nem felejtve el magával vinni a szeretőjét.

A morvaországi Hlubosch városkából szökött meg a szerelmesével, Peták Jozeffinnel Kolár Ferencz, a hluboschi osztrák császári-királyi posta postamestere. Elvitte a kedvesét Bécsig, ott elvált tőle s maga leutazott Szegedre, Bures János testőrmester rokonához.

Ma érkezett meg Morvaországból a pribami csendőrpáncsnokságtól az átirat, hogy tartóztassák le Kolár Ferenczet, aki ott postamester volt, 700 forintot sikkasztott és megszökött.

A levél részletesen leírta, hogy Kolár Ferencz a kedvesével szökött meg s hogy ezeitől Szegeden tartózkodik a rokonánál, Bures Jánosnál. A személyleírását adván, elmondta, hogy magával vitte a postamesteri egyenruhát is. Kolár közepes termetű, vastag barna bajuszu, 30—35 év körüli ember.

A személyleírás teljesen ráillett arra az egyénre, akit ma délelőtt Temesváry t. alkapitány Bures lakásán megtalált. Különben fölismerhető volt a ruházataról, Kolár itt is az osztrák postatisztek egyenruháját viselte, az aranyos sapkát, a testhez álló fémgombos szalonkabátot, vállain a széles arany zsinórzattal, amelyeken két-két arany csillag ragyogott.

A letartóztatás természetesen nagy meglepetést keltett Bures családjánál, akik nem remélték, hogy ilyen jeles vendéget kapnak a morva rokonban.

Kolárt Rainer főkapitány elé vitték. A postamester erősen tagadásban van. Azt mondta, hogy szabadságot kapva utazott el Hluboschról.

Tagadja, hogy a vele utazott nő szeretője volt volna. Egy kocsiában ültek, ez az egész. Bécsben utjuk kétfele vált s ahogy

ott leszállott a lóvasutról, azóta nem is látta. Ő maga két napot töltött Bécsben s azután Szegedre utazott.

Állítása szerint teljes rendben átadta távozásra előtt helyettesének a hluboschi postát s ezen átadásnál jelen volt maga a pribami kerületi postafőnök is. Azt mondja, csak 45 forintot hozott el hazulról, a saját pénzét.

A beszédje azonban teljesen valószínűtlen annál is inkább, mert ha szabadságot kért volna ott, nem írta róla, hogy szökevény. A rendőri vizsgálat különben kiderítette, hogy Kolár az uton is több pénzt költött el, mint amennyit állítólag magával hozott.

A zsákutcák daczára, amelyekbe valamásaival kerül, megmaradt Kolár azon állítása mellett, hogy ő mit sem sikasztott el s nem szökevény. Pedig ruhát sem hozott el egyebet annál, ami rajta van.

Most a rendőri börtönben ül. Letartóztatásáról értesítették a pribami törvényszéket.

Kolerás apróságok.

A vonatok.

Először a vasuti jelző harang szól. Aztán hallatszik a szokásos dübörgés: . . . Eddig ezekből tudta meg a perron-közönség, hogy már jön, a küszöbön van a vonat.

Most először erős, átható karbolszag árad szét a perronon, mintha a távolból kiemelkedő és közeledő gép-kürtő nem is füstöt, hanem karbol-parfümöt okádná, amit a légáramlat előre hajt; aztán előállnak a doktorok a bacillus gyilkoló karbol-krisztirrel . . . amiből bizonyosra lehet venni, hogy a vonat már közeledik.

Ideges állapot uralkodik ilyenkor vonaton, perronon. Az utasok izgatottan dugdossák ki a fejüket a koupékából, mindegyik kéznél tartja a koufferét és egyéb podgyászát, hogy mentől előbb átessenek a doktorok kezén. Már kezdik megszokni a dolgot. Némelyik olyan megnyugvással és áhitattal fogadja a karbols beszentelést, mint a szentelt vizet. Akad olyan is, aki még ide is, oda is, a mellényére, a kalapjára, a keztyűjére is kér egy kicsit.

A doktorok pedig argus szemekkel vigyáznak, hogy csak egy is el ne meneküljön a kezeik közül. Meg kell itt veszni minden bacillusnak és egyéb bogárnak, ami pedig a vénasszonyok nyarának melegénél még tenyészképes állapotban is volna. Egy-egy budapesti utasnak olyan erős karbol szaga van, akár egy patikának ilyenkor, amikor ez a folyadék valóságos aranyforrásuk a gyógyszeráraknak.

Az utasok utikészlete ezekből áll: konyakos butykos, karbols üveg és kolera-csöpek. A víz általános megvetés tárgya.

A Prófétabeli nagy asztalnál el is hangzott már a prófétai nyilatkozat.

— Most jön rá a világ, amit mi évtizedek óta hirdetünk, hogy a víz a legfőbb legesebb ital.

A zöld czédulások.

A háborus állapot képét nyújtják a peronok. Mintha a vonatokon menekülők jönnének és mennének, akik nem beszélnek egyébről, csak a háboruról, vagyis a koleráról. S hogy még inkább hasonlatos legyen a kép a háborus világhoz, a menekülők, akik az ellenséges deszinficiáló határokon át akarnak jutni, „passiv seinokkal“ vannak ellátva. Az ellenséges határokon ki vannak szögezve a karbolszóró bőrcsőves Uchacziusok, mindegyiknek a végén egy-egy irgalmat nem ismerő doktor, aki a menekülőket erős sor-spriczezeléssel fogadja.

De kimélet nyilvánul azok iránt, akik elvannak látva a „passir seinnel“, amint ez a háborus világban is van. Ezek a passir seinok zöld czédulák, miket a fő- és székvárosból jövő utas a kabátján visel kitűzve, hogy már messziről lássa az ellenség és pardoat adjon neki.

A zöld czédulás utas kézzel-lábbal tiltakozik, hogy őt újból megdeszinficiálják, mert már őt a budapesti pályaudvarban bacillus mentessé megoldozták.

Rámutat a zöld czédulára, amit kapott. Ez van nyomtatva rája:

Egészséges.

De a zöld czédula nem szabadítja meg egészen a menekülőket. Ezek legfőleg abban a kiváltságban részesülnek, hogy kevesebb lövetet kapnak. Aztán kiszabadulnak az ellenség körmei közül.

— Mehet!

Vannak vidám utasok, akik fidibuszt csinálnak a „passir seinjükből“, némelyek a kalapjukhoz tűzik, egy asszonyság szárnyat csinált belőle a frizurájához, egy pirosképű leányka vékony fehér pántlikán a nyakába akasztotta, egy hazamenekülő jogász utitársnőjéhez szerelmes verset írt rája s a kisaszszony a kebelébe rejtette, ahonnét a perronon hullott ki, mikor a fogékony keblű hajadonkát megötlözték. A doktor ur szívességéből jutottunk a deszinficiált szerelmi vershez:

*Mikor elindultam, egészséges voltam,
De hogy szemeidbe ah, belebomoltam,
Érzem, kolerába esem teutánad,
Szerelmi bacillus szívemben feltámadt.
Kérlek édes, ments meg,
Kérlek esdő szókkal:
Deszinficiálj meg
Egy pár édes csókkal.*

Az ifju állítólag — megmentetett.

Karbols hírlapok.

Már a fő- és székvárosi lapok elegendők volnának arra, hogy a várost elárasztssák karbol-illattal. Napról-napra egy-két waggonra való jön ide belőlük. A karbol-illat legyőzi a nyomda-festék szagot és az utcza, amerre a posta kordeja beszállítja az ujság-kötegeket, beillatosodik a jófajta fővárosi karbolla. A lapok persze gondoskodnak arról, hogy a t. olvasó publikum az első pillanatra meglássa, hogy — fertőtlenítve vannak.

Ujjnyi vastag betűk gömbölyödnek, ágaskodnak a lap homlokán, melyek figyelmeztetik a publikumot, hogy: „Fertőtlenítve“, a másik lapon így: „Ez a szám fertőtlenítve van“, a harmadik ujságon: „Állandóan fertőtlenítve“, a negyedik: „Minden nap fertőtlenítve“ stb.

A publikum ijedősebb része azonban kötve hisz a — bacillusnak. Manap már nem aszerint veszi az ujságolvasók felsőbb fajtája a fő- és székvárosi lapot, ahogy amelyiket szereti, vagy amelyiket jobbnak tartja, hanem anélkül, hogy hozzáérne, előbb sorba szagolja azokat.

Aztán amelyik a legerősebb karbol-illatot árasztja az orra alá, azt veszi meg. A Pest Hírlapok például rengeteg karbolla dolgozhatnak. Az Egyetértés néhány számával pedig a t. ez. prenumerans az egész lakását deszinficiálhatja.

A mai hírlap-posta közt mindazonáltal felfedeztünk egy rengeteg nagy bacillust. Ezt nem lehet karbolla megölni. Ott feküdt egy kis csomóban a karbols hírlapok közt. Minden bakteorologiai vizsgálat nélkül, az első pillanatra föl lehet ismerni. Ez az ugynevezett sajtó-bacillus: a revolver-ujság, mely többnyire ilyen címeket visel: „Mehr Licht“, „Jeles férfiak gyűjteménye“, „Legyen igazság“, „Le az álcacsal“ stb.

Az efajta bacillus ellen is fertőtleníteni kellene már a hzai sajtót.

Néhány évvel ezelőtt egy kiváló gentleman, a t. z. Péter már fölaltalt egy hathatós fertőtlenítő szert a revolver-bacillus ellen.

Ez a szer: a nádpálcza.

Szinház.

A vörös sapka.

— Tegnap. —

Tegnap volt a kilenczedik és legjobb előadás a szezonban. A vörös sapkát, Vidor jókedvű népszínművét adták és olyan precizitással, a milyennel vidéken — hol néhány próba alatt kell elkészülni egy elő-

Felelős szerkesztő: KULINYI ZSIGMOND.
Kiadótulajdonos: BÁBA SÁNDOR.

Nyilttér.

Birtokvétel.

Készpénzfizetés mellett vételre kerestetik egy nemesi

BIRTOK

250,000 frt erejéig. Szép kastély, jó gazdasági épületek, termékeny szántóföld és erdő kívántatik.

Szíves ajánlatok csak közvetlen birtokosoktól kéretnek Richard Patzhoz Bécs, Wieden, Margaret-berstrasse 12. 737-3-3

Eladó

egy jóforgalmu

fűszer és vegyes

kereskedés

Fodor- és Kosuth-utca sarkán.
Bővebbet Zöldhegyi Béla fűszerkereskedőnél iskola- és oroszán-utca sarkán. 741-3-2

Egy fiatal ember

egy helybeli üzletben mint könyvvezető alkalmazást nyerhet.

Bővebb felvilágosítást ad a kiadó-hivatal. 749-2-1

1% egyszázalékos

Dr. Unna sublimát szappana!

Legbiztosabban véd kolera és fertőző betegségek ellen. Orvosi utasításra kapható egyedül a felsővárosi gyógyszerárban.

Egy darab ára 40 kr.

Belsőleg legmelegebben ajánlható a Balmorál gyomorerősítő.

Egy üveg ára 3 decaliter: 90 kr.

34,684/1892. II. Magyar királyi államvasutak budapest-dunajobbparti üzletvezetősége.

Hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságának rendelete folytán a szombathelyi műhely átalakítási és kibővítési munkálataira ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirdetik.

A munkálatokat feltüntető tervek, költségirányzat, a munkák végrehajtására vonatkozó feltételek a magy. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségénél (Budapest külső-kerepesi út II. sz. épület, I. emelet a pályafentartási és építési osztályban) naponta reggeli 9 órától délután 1 óráig — valamint a Szombathelyen sajkáló vég-orozághatári osztálymérnökségénél megtekinthetők.

A teendő ajánlatok legkésőbb folyó évi október hó 20-án déli 12 óráig nyújtandók be a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségének titkárságában.

Minden ajánlat bélyeggezve, lepecsételve és a következő felirással nyújtandó be.

„Ajánlat szombathelyi műhely és kovácsműhely átalakítási és kibővítési munkáira.” A munkák elvállalására 400 frt bánatpénz készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban, legkésőbb az ajánlati tárgyalástmegelőző napon, vagyis folyó év október hó 19-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőségi gyűjtőpénztárnál letendő.

Értékpapírok a letételt megelőző nap tözsdei árfolyamának 90%-ával, de névértéken felül semmi esetre sem számíttatnak.

Posta után beküldendő ajánlatok és bánatpénz térti vevény mellett adandók föl. Budapest, 1892. október hó 4-én.

Az üzletvezetőség.

COGNAC
A. GUILLAUME & Co.
TALENCE pres BORDEAUX.

Ő felsége a Svéd király
Ő felsége a Hollandi király
Ő felsége a Görög király
Ő felsége néhai III. Napóleon
Ő felsége a bolgár fejedelem
több osztrák-magyar főherceg urak
és f. o. orosz nagyherceg
a francia k. őzarság elnökének
különbféle nemzetközi kórházak
és a bécsi Jockey club
szállítói.

MAGYARORSZÁGI
VEZÉRKÉPVISELETE
és FŐRAKTÁRA
Koch és Weiss
Szeged.

HATÓSÁGILAG

előírt és használt

FERTŐZTELENÍTŐ SZEREK

legjobb minőségben, legolcsóbb áron kaphatók

VAJDA IMRE és TÁRSA

731-6-6 gyógyáru raktárában a „vöröskereszthez”

K á r á s z - u t c a .

LEGBIZTOSABB IVÓVIZ

cholera ellen.

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy az általam készített

SZÓDA (szik) VIZ

mint az orvosi tekintélyek által elismerve van, legegészségesebb

gyomortisztító ital

így a cholera betegség meggátlásul szolgál, mindenkinek ajánlhatom.

Wertheim Adolf,

747-32-

első szegedi szikvizgyáros.

Falgár-utca 7. sz.

MOLL SEIDLITZ POR

Tavaszi
gyógyítás

Nyári
gyógyítás

Őszi
gyógyítás

Téli
gyógyítás

Csak akkor valódi, ha minden dobozon a gyár-jegy, egy sas és MOLL A. sokszorosított cége látható.

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és altestbajok, gyomorgörcs, nyálk, gyomorerősítő székrekedésnél májbajok vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségeknél. Egy eredeti doboz használati utasítással 2 frt.

Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszer-táraiban.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvét mellett. 2 doboznál kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. urhoz Bécsben.

Ülő foglalkozásomnál fogva az ön Moll-féle Seidlitz-porai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívesen „Isten fizesse meg”-et mondom érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.

Tisztelettel

Steinke P. J. lelkész, Hutenschlagban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

Legjobb
bedörzsölő
szer

Köszvény

Csusz

és minden

meghűlési
betegségek
ellen

37

Csak akkor valódi, ha minden üveg MOLL A. védjegyét és aláírását viseli.

Bedörzsölésül sikeres használati köszvény, csusz, mindennemű testfájdalmak és bénulásnál; borogatás alakjában minden sérelem és sebnél, daganatok, gyulladásoknál. Belsőleg vízzel vegyítve hirtelen rosullét, hányás, kólika és hasmenésnél.

Egy üveg ára használati utasítással 90 kr. o. é.

Raktárak az ország minden nevezetes gyógyszer-tár és anyag-kereskedéseiben.

MOLL A. gyógyszerész cs. kir. udvari szállító Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.

Szétküldés naponta utánvéttel. — Két üvegnél kevesebb nem küldetik.

Elismerés MOLL A. gyógyszerész urhoz Bécs.

Kittűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidéken nagyszerűen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.

Mély tisztelettel

Hornof lelkész, Micholupban.

Raktár Szegeden: Kovács Albert utóda Keresztes Sándor gyógyszer-tárában.